

lesque, referit a la paròdia d'un gènere (aquest seria el cas de *La gala està en son punt*), i *parody*, a la paròdia d'un autor o d'una obra concreta; sense, però, que a la pràctica, aquests dos camps semàntics quedin sempre ben delimitats.¹⁶

Deixant de banda, però, matisacions sense gaire importància, cal dir que el treball de Carme Morell no és només molt útil i interessant, sinó també un

16. Sobre l'ús que dels dos mots fan aquestes llengües, *vid.*, per exemple, *Enciclopedia dello spettacolo* (Roma 1954-1962), I, ps. 1366-1372, *s.v.* «burlesque», i VII, ps. 1689-1700, *s.v.* «parodia»; Phyllis HARTNOLL (ed.), *The Oxford companion to the theatre* (Londres 1976), ps. 140-142, *s.v.* «burlesque»; Alex PREMINGER (ed.), *Princeton encyclopedia of poetry and poetics* (Princeton 1972), ps. 88-89, *s.v.* «burlesque», i ps. 600-602, *s.v.* «parody».

treball ben fet que s'inscriu dins la tan necessària redescoberta actual del Barroc català. Només quan hàgim inventariat tots els textos del període de la Decadència i disposem d'edicions i estudis de tots aquells que tinguin algun interès literari o filològic, podrem fer-ne la història amb un mínim de garanties. Són treballs com aquest, doncs, i com d'altres que hi ha en curs, que ens faran revisar aquest període encara tan mal conegut i n'enriquiran la visió que en tenim, tot i que difícilment crec que podran negar, com sap prou bé aquesta jove investigadora, l'existència d'una davallada de la quantitat i la qualitat de les manifestacions literàries catalanes dels segles XVI, XVII i

ANTONI SERRA CAMPINS

«La Dona Catalana»: una proposta de literatura popular, per Elisabet Nualart, Eulàlia Trius i Manel Xicota

Introducció

En la diversitat editorial i cultural dels anys 20-30¹ i paral·lelament a les col·leccions de novel·la rosa d'aquell moment, apareix, el 9 d'octubre de 1925, la revista «La Dona Catalana». Subtitulada «Revista de Modes i de la Llar», surt amb periodicitat setmanal fins a finals del desembre de 1938, amb un total de 684 números. El seu format és de 31,5 x 22 cm, conté nombroses il·lustracions a dos colors i fotografies i edita també novel·les de folletó.

L'interès de la revista és eminentment sociològic, i és per això que aquest article no vol ser altra cosa que un recull de dades i de documentació que testimonii l'existència, la ideologia i la funció que acomplí «La Dona Catalana» com a producte cultural d'una determinada societat.

1. *Vid.* J. MOLAS, *La cultura catalana i la seva estratificació*, dins *Reflexions crítiques sobre la cultura catalana* (Barcelona 1983), on estudia i classifica la diversitat de la cultura catalana d'aquests anys.

La revista es presenta com un «complement de la vida casolana» que compagina utilitat i distracció: «Ja era hora que la dona catalana tingués la seva revista, complement de la vida casolana, amiga fidel del fogar, renovelladora de les habilitats de la mestressa de casa, una revista on es mesclés ço que és sempre útil —el coneixement de la moda en l'abillament, en el confort, en l'estètica subtil de la intimitat, que és la més difícil d'aprendre— i ço que és dolç —la novel·la, el cine, la música, l'esdeveniment curiós, la visió dels racons més bells de la terra nostrada.»²

A més, el primer número és encapçalat per una salutació de Josep M. Folch i Torres que s'anirà repetint en totes les portades, on s'exalcan, amb un reguitzell de tòpics, les virtuts de les dones de Catalunya: «Sabeu que la dona catalana ha estat sempre la més fidel guardadora de la nostra fe i de les nostres tradicions terrals, sabeu que són les vostres virtuts ra-

2. «La Dona Catalana», núm. 1 (9-x-1925).

cials el seny que no exclou l'alegria, la discreció en els manars, la docilitat en l'obeir, l'honestat en les costums, la gentilesa en el parlar, la fidelitat en l'estimar, i és el vostre cor gresol d'on l'or fos de les vostres virtuds devalla damunt els homes i els fa bons.»³

El nom de Josep M. Folch i Torres assenyala inequívocament la línia ideològica de la publicació. «La Dona Catalana» és una revista conservadora que té una clara intenció moralitzant. Publica «sana literatura» que pugui llegir tota la família, aconsella en tots els aspectes de la vida de la llar (cuina, decoració, moda, educació dels fills, relació entre els esposos, etc.). Pretén, alhora, distreure, informar i ésser útil tant a la mestressa de casa que té cura fidelment del marit i dels fills (aquest és considerat el paper més important i noble a què està cridada la dona) com a la dona que treballa.

Així doncs, d'una banda, la revista adopta un to seriós i pretensions, en erigir-se en educadora i consellera de les famílies i les dones catalanes (consells, faules moralitzants, històries melodramàtiques, etc.), i, de l'altra, és fonamentalment una plataforma de diversió i evasió (anècdotes, concursos, acudits, cançons, etc.), sempre, evidentment, dins d'uns límits «patufetistes».

Efectivament, «La Dona Catalana» mostra una herència i unes concomitancies clares amb la revista infantil «Patufet». És al «Patufet» on surt l'anunci de la futura publicació. Molts dels col·laboradors del «Patufet» seran també plomes de «La Dona Catalana» (Lluís Almerich, Guillem d'Oloró, Jordi Català, el mateix Folch i Torres, etc.). Ambdues revistes tindran seccions semblants: les «Pàgines Viscudes» d'«En Patufet» són paral·leles al conte que setmanalment escriu Folch i Torres a «La Dona Catalana». També són semblants les faules de Guillem d'Oloró, el tipus de concursos que organitzen ambdues revistes, el to moralitzador conseller i casolà amb què s'adrecen al seu públic, i fins i tot el tipus d'anuncis.

3. J. M. FOLCH I TORRES, «La Dona Catalana», núm. 1 (9-X-1925).

En certa manera es pot afirmar que «La Dona Catalana» pren com a model «En Patufet» i s'adreça a les nenes que el llegien i a les seves mares.

La direcció de «La Dona Catalana» anava a càrrec de Magí Murià. Es publicava a les Edicions Bosch i s'imprimia inicialment als Tallers Gràfics Moderns de Josep Solà i Guardiola, i, a partir de 1927, a la impremta La Dona Catalana o Tallers Gràfics La Dona Catalana.

L'exemplar setmanal oferia dos fulls corresponents a vuit pàgines de novel·la. Al mateix temps s'edità, durant algunes èpoques, un «suplement de novel·la» que es comprava a part. Aquests fulletons, un cop rellegats, anaven formant la «Biblioteca La Dona Catalana».

La revista incloïa un nombre diferent d'apartats i seccions que anaren variant al llarg dels anys. Sempre hi hagué una part central dedicada a la moda, que contenia patrons i models de labors, figurins, etc. A l'última pàgina hi havia una secció anomenada «Entre Nosaltres», que era un consultori de preguntes i respostes escrites per les mateixes lectores. Fins abans de la guerra es publicava setmanalment un conte de Josep M. Folch i Torres, proses i contes sentimentals de diversos autors, una pàgina cinematogràfica i una pàgina infantil. A la portada hi havia un article dedicat a la moda. La revista contenia, a més, articles d'opinió curts (sovint referits a qüestions morals d'educació dels fills, sentimentals, etc.), consells de decoració i de cuina, i la secció «Del Llençatge de la Llar», que publicava comentaris curts sobre barbarismes i qüestions de vocabulari. També una altra pàgina, «Les Nostres Institucions Femenines», informava de les activitats de l'Institut de Cultura de la Dona i d'altres centres que s'adreçaven al públic femení (l'Institut de la Dona que treballa, Infermeres de Santa Madrona, La Casa de Família Angels Mateu, l'Institut Femenal, etc.).

És en la línia ideològica d'aquestes institucions que es vehicula el pensament de «La Dona Catalana»: «Preocupem-nos, però, molt de l'educació intel·lectual de la nostra filla. Eduquem-la per a ésser "la companya de l'ho-

me". No precisament en el matrimoni (què sabeu si el destí vol fer-la casada o soltera?) sinó en la societat.⁴ La dona ha d'esdevenir ciutadana, dins els limitats àmbits «femenins», però activament ciutadana, «ha de ser bellesa humana, sense artificis de cap classe; ha de ser intel·ligent i comprensiva; ha de voler cercar, amb les flames de la veritat, la seva llibertat social; tot posant-hi el cor i l'esperit amb tota llur sensibilitat i la seva beutat, agermanada amb la intel·ligència, ha de ser un espill de civilització, inspiradora de la sabiduria, de l'art i de la ciència, sense esclavitzar-los de sensualisme i servitud. [...] llegir menys esoterisme i ésser més sensible a la veritable civilització.»⁵

*«La Dona Catalana» i la societat:
connexions amb el públic i activitats*

Cal considerar «La Dona Catalana» una revista conservadora, defensora de la moral tradicional i patriarcal, però que, pel fet d'anar adreçada al públic femení, representa una certa obertura de mentalitat, en difondre algunes possibilitats reals de formació i de participació en les «seves» institucions i activitats, més o menys culturals, a les dones de classe senzilla i a les mestresses de casa dels anys 20-30.

En efecte, la revista no era només la seva redacció, sinó que establia una relació participativa amb les lectores. La col·laboració del públic era de molt diversa mena i en alguns moments fou un autèntic suport per a la supervivència de la publicació.

El públic no solament mantenia la revista econòmicament a través de la seva subscripció, sinó que hi participava activament. Hi enviava petits escrits i col·laboracions, consultes, rèpliques i opinions. Sovint la redacció havia de publicar notes preguntant als col·laboradors que no enviessin tants escrits, que no els enviessin tan llargs o donant altres instruccions més concretes.

Un dels aspectes rellevants d'aquesta relació públic-revista el constitueixen

els concursos que aquesta organitzava. Molts eren concursos d'atzar en els quals les lectores havien d'endevinar, omplint una butlleta de la revista, l'hora d'un rellotge aturat, les llavors que contenia una carbassa o els diners que hi havia en una guardiola. Aquests concursos es feien davant notari i després, a la revista, sortien fotografies dels resultats.

També es convocaren concursos literaris. Al número 15 surt per primera vegada el projecte de realitzar un concurs de poesia per a lectores. La revista convoca totes les «poetesses inèdites»⁶ que «trobin en «La Dona Catalana» l'espai dels seus lirismes continguts a voltes per respectes naturals, donat el caire de moltes publicacions literàries». La redacció s'encarregarà després de seleccionar, d'entre les poesies que vagi rebent, totes aquelles que siguin publicables. En el moment de cloure el concurs un jurat determinarà d'entre totes les publicades les cinquanta composicions millors, que seran recollides totes juntes en un volum dins la «Biblioteca La Dona Catalana». L'èxit d'aquest primer concurs anima la redacció a convocar-ne d'altres de prosa i també de teatre. El jurat del concurs de teatre el formaven, entre d'altres, Josep M. Folch i Torres i Xavier Bonfill. L'obra guanyadora s'estrenava al Teatre Romea.

Amb els seus concursos la revista aconseguia un doble objectiu: vincular més estretament el seu públic i tenir col·laboracions per omplir una secció.

D'entre les autores seleccionades n'hi ha que escriuen diverses vegades i que, a poc a poc, esdevenen col·laboradores més constants: és el cas de Roser Vayreda, M. Concepció Carreras i Carme Nicolau.

La capacitat de convocatòria de «La Dona Catalana» transcendeix les pàgines de la revista quan aquesta comença a patrocinar la Festa de les Modistes l'any 1928. A partir d'aleshores, cada any, per santa Llúcia, «La Dona Catalana» treu un número extraordinari i organitza diferents actes. En el número anterior al 13 de desembre, s'hi publica el programa. Normalment consisteix en

4. «La Dona Catalana», núm. 146 (20-vii-1928).

5. J. MIR DE XEXÀS, «La Dona Catalana», núm. 147 (27-vii-1928).

6. «La Dona Catalana», núm. 15 (15-i-1926).

una missa, una ofrena de flors a la patrona, una desfilada i una ballada de sardanes al matí i un festival amb concert on s'escollia la reina de la festa a la tarda. Al vespre es feia un gran ball al Casino de San Sebastià. La reina de la festa rebia un premi important subvencionat íntegrament per «La Dona Catalana». El primer any aquest premi consistí en un viatge a París.

El reportatge cinematogràfic de la festa es passava al cinema Rialto, juntament amb dues pel·lícules més, i les subscriptores hi tenien un descompte del 25 %.

Amb l'organització d'aquesta festa anual es demostra que «La Dona Catalana» no era una entitat aïllada i que estava en relació amb el món del cinema i de la ràdio. Els micròfons de Ràdio Barcelona radiaven l'evolució de la Festa de les Modistes, i el cinema Rialto en projectava el reportatge. A canvi, aquestes entitats es feien propaganda mútua. «La Dona Catalana» també feia propaganda del cinema que es projectava a Barcelona, a través de la «Pàgina Cinematogràfica», que sortia cada quinze dies. Aquesta secció tenia un to frívol i anecdòtic.

Al centre de la pàgina hi havia sempre la fotografia d'algun actor de Hollywood amb algun comentari còmic; a la resta s'hi recollien breus notícies referents al món del cinema i, sobretot, al món de Hollywood i a les pel·lícules que s'estaven exhibint en aquell moment a Barcelona.

La pàgina cinematogràfica de «La Dona Catalana» no pot considerar-se una secció de crítica, sinó que més aviat acomplia una funció semblant a la que actualment realitzen els fulletons que aporten la programació televisiva. Cal recordar que el director de la revista, Magí Murià, fou també director cinematogràfic i dirigí, l'any 1932, el primer doblatge en català.

«La Dona Catalana» i la literatura

Com tota revista popular dirigida a un públic femení, «La Dona Catalana» té una part literària molt important.

De tant en tant, la revista feia enquestes preguntant a les lectores, que

sempre consideraven que calia ampliar-ne la part literària. També s'insistia en la importància del llibre i de la «sana literatura» per a l'educació dels infants i de les jovenetes adolescents. El que les lectores de «La Dona Catalana» demanaven era, primordialment, literatura sentimental desproblematitzada i amb una visió idealitzada i casta de l'amor. La lectora de «La Dona Catalana» busca en la literatura el melodrama i el final feliç, l'embolic fulletonesc resolt idíl·licament. Al mateix temps demana un to moralitzant que embolcalli de seriositat aquest tipus de literatura.

Ni els clàssics de la literatura catalana ni els autors de l'època considerats «cultes» no es publiquen dins «La Dona Catalana». Només en alguna ocasió hi trobem reproduïda alguna poesia de Carner, d'Apelles Mestres, de Verdguer o de López-Picó.

Quant a la narrativa curta publicada, cal destacar quatre autors que col·laboren amb regularitat a la revista: Josep M. Folch i Torres, Guillem d'Oloró (Josep Broquetas), Carme Nicolau i Macià Floris (Lluís Almerich i Sellarès), aquest darrer encarregat de la pàgina infantil setmanal.

Folch i Torres, per la seva popularitat en aquests anys, representa un prestigi per a la revista. Sempre que d'altres autors hi fan referència ho fan amb respecte i admiració; per a les lectores és com un pare espiritual. La seva col·laboració setmanal fins a l'arribada de la guerra és un conte de les mateixes característiques que els que es publiquen a les «Pàgines Viscudes» del «Patufet».

Guillem d'Oloró escriu quadres de costums on explica anècdotes i vivències pròpies i fets de la Barcelona de l'època, així com contes i historietes breus. Els trets més destacats de la seva producció són la ironia i l'elaboració d'una filosofia casolana.

La participació de Carme Nicolau⁷

7. Tot i que no consta a la revista, sembla que C. Nicolau durant la guerra fou la directora de la publicació. T. ROVIRA i M. C. RIBÉ, *Ídn* (Madrid 1972), així ho fan constar. No és estranya aquesta confusió, atès que durant la guerra l'empresa editora de «La Dona Catalana» va ser collectivitzada.

és polifacètica; n'hi trobem col·laboracions de tota mena. Hi ha reportatges periodístics, articles de «crítica literària», contes sentimentals, contes infantils, editorials, etc. La nota predominant de tots els seus textos és, sens dubte, el valor moral i el sentimentalisme que pesa per damunt de tota altra intenció específicament literària. Carme Nicolau escriu novel·les a la col·lecció de la revista. D'entre elles, en destaca una, *Cau Roig*, la presentació pública de la qual mostra, una vegada més, la relació entre la revista i d'altres mitjans de difusió. En aquest cas, l'autora parla pels micròfons de Ràdio Barcelona i la revista publica després el text del programa radiofònic: hi parla de les particularitats de la literatura escrita per a dones i fa referència a una conversa que va tenir amb Víctor Català en el transcurs de la qual aquesta li digué que un dels principals defectes de la dona que escriu és que sempre la biografia. Tot confessant que la seva obra té molt d'autobiografia, Carme Nicolau dubta que això sigui un defecte de la novel·la. Per altra banda, distingeix entre escriure per als intel·lectuals i escriure per a les modistes i mecanògrafes: «El món intel·lectual no m'interessa, perquè jo tinc tant per aprendre que no els podria ensenyar res i el meu esforç seria un salt en el buit. Prefereixo que la mecanògrafa i la modisteta llegeixin el meu llibre al tramvia i no exposar-me a la crítica a les taules de l'Ateneu.»⁸

Un altre article, *Cau Roig: el llibre i les seves impressions*, és significatiu per observar el tipus de novel·les que es potenciaven. S'hi elogia el llibre dient que té «l'alt romanticisme explotable que consisteix en desitjar o imaginar, com és tasca de tot artista, un personatge o unes idees millors, superiors, que contrastin amb la lletjor de tot l'altre que ens ofrena la realitat de cada dia».⁹

Plenament conscients del públic a qui va dirigida la publicació, s'imposa la diferenciació entre obra moral i obra immoral com a sinònims d'obra bona i

dolenta, respectivament. Aquesta diferenciació és molt clara sempre que se'ns parla de quin tipus de novel·la cal llegir. La novel·la «verda», «els quaderns d'aventures passionals» o les «publicacions pornogràfiques» són les lectures enemigues del públic femení, especialment del més jove; i, en contraposició, se'ns presenta la novel·la rosa o blanca, de caire refinat i moralitzant, com a model a seguir. Dins de la col·lecció de novel·la que publica «La Dona Catalana» ja s'especifica que les obres que es publicuin seran «novelles de sana literatura i que puguin ésser lleugeres per tothom.»¹⁰

«La Dona Catalana» publica novel·les sentimentals, però no totes poden englobar-se dins d'aquest gènere, ja que també n'hi ha d'aventures i de caire històric. A la col·lecció no es publiquen obres dels considerats autors «cultes». Un terç de la biblioteca el formen autors catalans, molts dels quals són també col·laboradors de la revista (Macià Floris, C. Nicolau, Magí Murià). Els autors catalans són contemporanis i sovint escriuen l'obra per a aquesta publicació; en canvi, els autors estrangers, que majoritàriament són francesos, havien escrit les seves obres a finals del segle XIX i principis del XX.

A part les obres de la col·lecció, a vegades la revista publicava, a l'interior, com una secció més, una pàgina de novel·la subtitulada «novella d'aventures», i la seva publicació durava cinc o sis mesos.

Núria Pi ja va elaborar una llista de la «Biblioteca La Dona Catalana».¹¹ El llistat que trobareu a continuació parteix del que ella refereix a la seva bibliografia, però conté algunes variacions. Conté *La missatgera del sol* de Macià Floris i data dues de les novel·les que ella havia localitzat, *Pecat d'amor* de Macià Floris, del 1929, i *La rica pobra* de J. Roig i Raventós, del 1930. A la llista els noms dels autors han estat transcrits tal com apareixen a la revista, que normalment catalanitzava aquells que eren estrangers.

8. C. NICOLAU, *Confidències d'un autor*, «La Dona Catalana», núm. 543 (28-II-1936).

9. Cau Roig: *el llibre i les seves impressions*, «La Dona Catalana», núm. 556 (29-v-1936).

10. «La Dona Catalana», núm. 181 (23-III-1929).

11. N. PI, *Bibliografia de la novel·la sentimental publicada en català entre 1924 i 1928* (Barcelona 1986).

A «La Dona Catalana» no hi ha gaires articles de crítica literària o comentaris sobre novel·la, malgrat l'abundància de les opinions que diuen generalitats sobre la importància de les lectures. La literatura enemiga no és la literatura «cultura», de la qual pràcticament no parla, sinó un altre tipus de literatura popular, que dins de la revista és qualificada de «pornogràfica» o «verda», que mai no queda gaire definida, perquè no se'n donen noms i exemples.

Malgrat tot, s'hi poden trobar breus referències a la literatura culta. Per exemple, al número 262¹² es parla de Caterina Albert, la qual pel fet de ser una dona és esmentada més d'una vegada. En aquest cas concret, l'article forma part de la secció «Les dones a Catalunya». Parla de *Drames rurals* i el signa Anna Murià (filla del director de la publicació). Víctor Català hi és presentada com a representant del ruralisme català. Es diu que Caterina Albert treu les seves figures del quadre i les fa viure amb intensitat, força i abrandament humans i que a la seva obra el paisatge no és més que el fons de l'escena on es mouen les potències de l'ànima amb gran complexitat. A continuació esmenta la tòpica «masculinitat» de Víctor Català. Anna Murià no està d'acord amb aquest atribut que se li dóna i diu que «l'art esborra el sexe».

A l'època de la guerra hi ha una breu referència bibliogràfica de l'obra *Una visió de conjunt de la novel·la catalana*, de R. Tasis, en la qual es fa una lloança del crític i es diu que la seva obra és «un estudi profund, minucios i detallista, de la tasca portada a terme pels nostres novel·listes».¹³

Al número 605 es dóna una notícia d'un concurs obert per «Mirador» per a la realització de novel·les amb el tema de la guerra.¹⁴

Més interessant és la notícia referent al premi Crexells de l'any 1935, en el qual fou guardonada M. Teresa Vernet amb la novel·la *Les algues roges*. El comentari que la revista fa d'aquest es-

deveniment corrobora perfectament les nostres observacions sobre les constants idiològiques: «... no podríem desitjar més que el triomf de M. Teresa Vernet al Premi Crexells, per dir-vos que el feminisme està d'enhorabona, i que ens sentim orgullosos d'ésser d'una terra que al costat de dones humils lliurades fervorosament al culte de la llar, la intrepidesa d'aquestes altres eminentment intel·lectuals que saben posar-se dignament al nivell de les més prestigioses signatures masculines, és un títol més que honra i enlaira Catalunya.»¹⁵

Així, doncs, l'interès dels articles més o menys «crítics» se centra en la matèria literatura que defensen, la literatura sentimental i, ocasionalment, en la literatura escrita per dones. En una ocasió es produeix una polèmica entorn d'una novel·la que sortia en el fulletó que reflecteix, una vegada més, l'estreta relació públic-publicació. Diverses lectures es queixen de la manca de moralitat de la novel·la *Sirena* de Carolina Invernizzi, i la revista respon: «No dubtem que els comentaris que se'ns han fet ho han estat amb la més bona intenció, però ens cal donar-hi una resposta pel fet que "La Dona Catalana" ha tingut i té sempre una cura especial en l'elecció de les seves novel·les que ja sap d'avançada que van a parar a mans de noies de sa casa i noies com cal. Pensem que la queixa es basarà sobre alguna pàgina o concepte expressat aïlladament en un dels fulletons: advertim que el llegir parcialment una obra no ens dóna dret a emetre un veredicta tan gratuït d'immoral [...]. *Sirena* no és cap novel·la immoral [...]. *Sirena* ens presenta, doncs, un triomf complet de la virtut sobre el mal. Més aviat la cruïlla d'alguns passatges serveix com esperó de les tristes realitats de cada dia, encoratja a tantes víctimes com hi ha de la injustícia humana en el camí del bé. És que per a ésser una bona novel·la, cal sigui inverosímil i amagui la dolenteria que dissortadament trobem a cada pas? [...] Les lectures de "La Dona Catalana" no han hagut mai ni hauran de pene-

12. «La Dona Catalana», núm. 262 (10-x-1930).

13. «La Dona Catalana», núm. 596 (5-III-1937).

14. «La Dona Catalana», núm. 605 (7-v-1937).

15. «La Dona Catalana», núm. 498 (6-v-1935).

dir-se de la confiança que ens atorguen.»¹⁶

«La Dona Catalana» durant la guerra

Es pot afirmar que «La Dona Catalana» no sofrí canvis significatius al llarg de la seva existència. L'únic fet que, necessàriament, afectà la publicació fou la guerra civil, però, tot i amb això, podem dir que ni el contingut ni la ideologia canviaren radicalment durant el conflicte bèl·lic de 1936-39.

La revista haurà d'augmentar de preu per raons de subministrament de paper i d'escassetat, reduirà considerablement el nombre de fotografies i s'hi observarà una disminució sensible de recursos. La guerra afecta la temàtica dels contes i les proses breus; ara el tema amorós i el sentimentalisme trobaran el seu camí en la separació forçosa dels promesos, en el patiment de les mares i de les noies pels homes del front... La guerra esdevé el tema principal i la revista sofreix una certa politització, que es posa de manifest en la insistència obsessiva a remarcar la importància de la publicació pel fet de ser escrita en català, i en el fet que apareix com a empresa collectivitzada. Potser per aquest motiu no consta enlloc que C. Nicolau en fos la directora i principal redactora.

La guerra comporta canvis de col·la-

boradors, la revista viu en aquesta època molt més pendent de les col·laboracions espontànies, els reportatges i les entrevistes disminuiran sensiblement, desapareixerà la «Pàgina Cinematogràfica» i el conte de Folch i Torres. Dels redactors dels primers anys, en queden pocs i augmenten les col·laboracions femenines.

Les activitats paral·leles a la revista canvien; ara canalitza algunes iniciatives femenines d'ajuda als homes que lluiten i parla de l'aportació femenina a la nova situació. També en alguna ocasió s'utilitza la revista com un mitjà a través del qual es fa una crida d'auxili.

La revista, doncs, no sofreix canvis radicals d'orientació i continua sortint, amb certes modificacions, gairebé fins al final de la guerra.

Tot això ens mostra com cal veure «La Dona Catalana»: com un fenomen sociològic dels anys 20-30, íntimament lligat a la literatura sentimental. Té un valor únicament de document històric i com a tal reflecteix que era una publicació amb un públic fidel que transmeté i potencià uns valors ideològics i morals molt concrets. Proporcionava diversió i evasió, establia una relació participativa amb el seu públic, l'infarmava i el connectava amb les activitats de la cultura popular (ràdio, cinema, concursos, etc.) del seu temps.

16. «La Dona Catalana», núm. 495 (23-iv-1935).

Novelles aparegudes a les pàgines de la revista:

Any	Autor	Títol
1926	Clovis Eimeric	<i>La muller del prohom</i>
1926	Magí Murià i Torrents	<i>De l'odi a l'amor</i>
1927	Manuel Marinello	<i>Un cor de dona</i>
1927	Xavier Bonfill	<i>Entremaliadures de l'amor</i>
1927-28	Macià Floris	<i>El camí de la vicaria</i>
1928	Macià Floris	<i>La missatgera del sol</i>
1928	Macià Floris	<i>El misteri dels ulls de color de mar</i>
1928	J. M. Castellet i Pont	<i>Boira esquincada, bon sol de festa</i>
1928	T. Ribas i Julià	<i>La puntaire de la costa</i>
1929	Macià Floris	<i>Pecad d'amor</i>
1930	J. Roig i Raventós	<i>La rica pobra</i>
1930	Jordi Brinsdor	<i>Enriqueta Tallien</i>
1930	Enric Greville	<i>Lídia</i>

<i>Any</i>	<i>Autor</i>	<i>Títol</i>
1930-31	Domènec Juncadella	<i>Sacrifici</i>
1931	Charles Merouvel	<i>Per una mirada</i>
1931	Jordi Ohnet	<i>Felip Derblai</i>
1931	Jordi Ohnet	<i>La Senyora Desvareennes</i>
1931	Enric Sienkiewicz	<i>Quo vadis?</i>
1932	Jaume Garin	<i>Entre violes i flors de taronger</i>
1932	Jordi Ohnet	<i>Armand de Fontenay</i>
1932	Carlota M. de Braemé	<i>La comtessa d'Ealescout</i>
1932	Oscar Mantenier	<i>El misteri del castell</i>
1931-32	Carlota M. de Braemé	<i>Maria del Roser</i>
1933	Henry Greville	<i>Victimes de l'ideal</i>
1933	Carles Carignan	<i>Reivindicat</i>
1933	Marc Mario	<i>Amor triomfant</i>
1933-34	J. Roshni	<i>El testament de la tia Isabel</i>
1934	Matilde Alanic	<i>Foc vell sota la cendra</i>
1934	Enric Greville	<i>El casament de Kàtia</i>
1934	Llucià Darville	<i>Margarida Leray</i>
1934	Ernest Daudet	<i>Renata de Broucourt</i>
1934-35	C. M. Braemé	<i>Temptació de dona</i>
1935	Carolina Invernizio	<i>Primer amor</i>
1935	Carolina Invernizio	<i>Sirena</i>
1935	Cristina Busquets	<i>El jurament de Ferran</i>
1935	M. del C. Nicolau	<i>Cau Roig</i>
1936	Elsa Bernhard	<i>Un drama a la masia</i>
1936	M. Elisabeth Braddon	<i>El secret d'Alicia</i>
1936	C. M. Braemé	<i>Quan l'amor venç</i>
1936	Matilde Serao	<i>Lluites del cor!...</i>
1937	J. Novalis	<i>Un amor secret</i>
1937	M. del C. Nicolau	<i>August Martí</i>
1938	Amaika Glacier	<i>Hortènsia</i>
1938	Elsa Bernhard	<i>Fruit d'aventura</i>
1938	M. del C. Nicolau	<i>Els herois neixen</i>

No datades

	— M. del C. Nicolau	<i>Una pobra noia</i>
	— Lucie Hardel	<i>L'esclavatge</i>
1925-26	Clovis Eimeric	<i>Les noces tràgiques</i> (llibre d'aventures del marquès de Constantí)
1926	—	<i>Entre les ales de l'amor</i> (aventures d'aire, terra i mar del capità d'Armagnac)
1926-27	Macià Floris	<i>Les Prades flamejants</i>
1929-30	Alicia Rais	<i>Foc en la neu</i> (novella d'aventures)
1931-32	Mayne Reid	<i>Els esclaus del Sahara</i>
1933-34	—	<i>Cercant la mort</i>

ELISABET NUALART, EULÀLIA TRIUS i
MANEL XICOTA